

تکنولوژی از مهمترین عوامل تهی شدن زندگی از عالم معناست

استاد دانشگاه جرج واشنگتن در یک سخنرانی ضبط شده که در همایش «فرهنگ و تکنولوژی» پخش شد با بیان اینکه بزرگترین رسالت متفکران ایرانی این است...

استاد دانشگاه جرج واشنگتن در یک سخنرانی ضبط شده که در همایش «فرهنگ و تکنولوژی» پخش شد با بیان اینکه بزرگترین رسالت متفکران ایرانی این است که تحلیل‌های عمیق درباره عواقب تقلید از تکنولوژی جدید ارائه دهند، گفت: یکی از مهمترین عوامل تهی شدن زندگی مردم از امر قدسی و عالم معنا تکنولوژی جدید بود که در کشور ما نیز تا حدودی اتفاق افتاده است.

به گزارش خبرنگار مهر، همایش «فرهنگ و تکنولوژی؛ درنگی فرهنگی در مسیر پرشتاب صنعتی شدن» صبح امروز یکشنبه 21 اردیبهشت با حضور جمعی از اندیشمندان علوم پایه و انسانی در دانشگاه صنعتی شریف آغاز شد.

دکتر سیدحسین نصر استاد دانشگاه جرج واشنگتن پیرامون رابطه تکنولوژی و فرهنگ در دامن تمدن اسلامی و ایرانی سخن گفت. وی در این سخنرانی با طرح این مسئله که گسترش تکنولوژی به معنای جدید آن تنها معنای اقتصادی، فنی و مهندسی نیست، گفت: تکنولوژی جدید تمام جوانب حیات انسانی را دربرمی‌گیرد اما در گذشته تکنولوژی به معنای هنر، فن و صنعت به کار می‌رفت که به مرور زمان در اروپا این معنا از تکنولوژی از بین رفته است. برای درک ارتباط بین فرهنگ با تکنولوژی باید بدانیم که چگونه این جدایی در غرب ایجاد شد، یکی از مهمترین عوامل تهی شدن زندگی مردم از امر قدسی و عالم معنا تکنولوژی جدید بود که در کشور ما نیز تا حدودی اتفاق افتاده است.

وی با بیان اینکه تکنولوژی یک فرهنگ را با خود حمل می‌کند و این مباحث در غرب مورد توجه قرار گرفته است، افزود: تکنولوژی فقط پیچیده شدن ابزار موجود در دست انسان نیست چرا که انسان وقتی با دست خود چیزی خلق می‌کند و هنری می‌آفریند در واقع دست به خلاقیت زده اما یک دستگاه عظیم در یک کارخانه از لحاظ کیفی با کار دست فرق می‌کند و هیچ خلاقیتی از خود ندارد و در واقع در این حالت انسان تبدیل به یک قطعه کوچک از آن ماشین بزرگ می‌شود.

وی با طرح این موضوع که شکاف و اختلاف زیادی بین تکنوژی قدیم و جدید وجود دارد، گفت: تکنولوژی قدیم خلاقیت هنرمند و صنعتگر حکومت می‌کرد اما در تکنولوژی جدید آن مهندس و کارگر بنده یک ماشین یا دستگاه تولیدی است. تکنولوژی قدیم رابطه مستقیم با فرهنگ‌های موجود داشته و در خدمت فرهنگ حاکم بر جامعه بوده است. همانطور که می‌بینید مثلاً مسجد جامع اصفهان محصول تکنولوژی آن زمان بوده و تحت تاثیر فرهنگ آن دوره بوده است. در تکنولوژی جدید اثری که تولید می‌شود رابطه‌ای با فرهنگ انسانها ندارد و اگر هم داشته باشد بسیار اندک است. بنابراین در تکنولوژی قدیم رابطه عالی و مستقیم بین فرهنگ و تکنولوژی بوده است که امروز آن ارتباط قطع شده است.

این استاد دانشگاه با تأکید بر اینکه در تکنولوژی جدید شاهد انقطاع فرهنگ انسانی در تکنولوژی هستیم، اظهار داشت: تکنولوژی جدید منشأ یک فرهنگ تکنولوژیکی است و بزرگترین اشتباه مالک شرقی که تقلید کورکورانه از تکنولوژی غربی دارند این است که فکر می‌کنند تکنولوژی خنثی است در حالی که تکنولوژی با خود فرهنگ می‌آورد. لذا ما نباید فکر کنیم تکنولوژی مانند یک قلم است که هرطور بخواهیم می‌نویسد بلکه تکنولوژی جدید فرهنگساز است.

نصر در ادامه به 4 زمینه تأثیرگذاری تکنولوژی جدید در فرهنگ ملت‌ها اشاره کرد و افزود: اولین تأثیرگذاری‌ها بر محیط زیست است چرا که کسی فکر نمی‌کرد تکنولوژی به این شکل محیط زیست را از بین خواهد برد. بلکه عمدتاً فکر می‌کردند بسیاری از مشکلات با تکنولوژی از بین خواهد رفت و نوعی بهشت موعود در کره زمین را ایجاد خواهد کرد. اما می‌بینیم امروز تکنولوژی جدید حیات بشر را مورد تهدید قرار داده است. به عنوان یک ایرانی متأسفم که کشور عزیزم با ظرفیت‌های بالا با بحرانهایی بزرگ محیط زیستی مواجه است در حالی که هر کس به خدا ایمان داشته باشد حفظ و نگهداری از خلاق خدا و محیط زیست یکی از وظایف اوست. بحران محیط زیست رابطه مستقیمی با اثر تکنولوژی بر روی فرهنگ انسانها دارد.

این محقق و نویسنده زمینه دوم تأثیرگذاری تکنولوژی در فرهنگ انسانها را تاثیر در روابط اجتماعی و تأثیرات روانی و ضروری در انسانها عنوان کرد و گفت: تکنولوژی جدید روابط اجتماعی را تضعیف می‌کند و محیط‌هایی فراهم می‌کند که ایجاد رابطه در آنها سخت است. همچنین تکنولوژی بلعنده زمان است به طوری که با وجود گسترش تکنولوژی همه انسانها برای انجام کارهایشان وقت کم می‌آورند. تکنولوژی در مرحله اول با عالم برونی سروکار داشت اما کم‌کم به فضای درونی و روانی انسانها نیز کشیده شد. به عنوان مثال با آمدن رایانه و سایر وسایل ارتباطی مقداری از فکر و فضای درونی انسان درگیر آن شد و فرصت تفکر، عبادت خلوت را از انسان گرفت و ما را از حیات معنوی خودمان دور کرد.

این استاد دانشگاه با اشاره به اینکه اگر ما می‌خواهیم به فرهنگ اصیل اسلامی خود برگردیم باید آثار مخرب تقلید کورکورانه از تکنولوژی در ممالک دیگر را بررسی کنیم، گفت: به عنوان مثال کشور ژاپن بیشترین تقلید و اخذ تکنولوژی از غرب را تجربه کرد. اما دیدیم عقاید مردم به عرفان بودایی کاتب معنوی کمتر شد و امروز ژاپن بیشترین افراد لادری و بی‌دینی را در میان ممالک آسیایی دارد.

نصر با تاکید بر ضرورت آشنایی با عواقب اخذ کورکورانه تکنولوژی در کشورهای مختلف گفت: ایران در 30 سال اخیر تکنولوژی‌های زیادی از غرب و ممالک دیگر اخذ کرده است. اما باید ببینیم آیا موفقیت در یک دستگاه جدید به معنای رسیدن به قله است؟ یا اینکه باید به عواقب آن نیز توجه داشت. تمام ممالک اسلامی در یک نوع علم جدیدپرستی نه علم‌دوستی، مشترک هستند و تقلید کورکورانه و عبودیت در مقابل تکنولوژی جدید دارند که نمونه آن را در کشوری همچون عربستان می‌بینیم.

نصر با بیان اینکه ایران و ایرانی‌ها همواره اهل تفکر و تعقل بوده‌اند گفت: ما باید از میراث قوی تفکر و فلسفی خود برای مبارزه با این خطر "علم جدیدی پرستی و عبودیت تکنولوژی جدید استفاده کنیم" بیشتر ممالک اسلامی به خاطر به دست آوردن قدرت و ثروت خواستار علوم غربی و تکنولوژی جدید هستند. اما باید پرسید به چه قیمتی می‌خواهند به آن برسند. وی اظهار امیدواری کرد: برگزاری این همایش‌ها قدمی برای انجام کارهای بزرگتر در این زمینه باشد چرا که بزرگترین رسالت متفکران ایرانی این است که تحلیل‌های عمیق درباره عواقب تقلید از تکنولوژی جدید ارائه دهند. من هیچ وقت طرفدار ارتباط کورکورانه از غرب نبودم اما باید دید، خواند و شناخت که آنها چه گفتند و چه نوشتند تا بتوانیم کاری کنیم و جلوی ضربه تکنولوژی غرب به فرهنگمان را بگیریم. اگر بشر به طور کلی تغییر مسیر ندهد یک فاجعه بسیار بزرگ رخ خواهد داد، گفت: نباید برده تکنولوژی غرب شویم بلکه فرهنگ اسلامی ما ظرفیت فوق‌العاده‌ای دارد و بسیار غنی است که باید از آن بهره ببریم.

همایش ملی «فرهنگ و تکنولوژی؛ درنگی فرهنگی در مسیر پرشتاب صنعتی شدن» صبح امروز 21 اردیبهشت ماه در دانشگاه صنعتی شریف آغاز شده و تا فردا ادامه می‌باید.